

УДК 343.846 (477)

Олексій СВІТЛИЧНИЙ

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри публічного права, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», пр. Дмитра. Яворницького, 19, м. Дніпро, Україна, 49005

ORCID: 0000-0002-9024-1478

DOI: 10.32782/LST/2023-2-7

Бібліографічний опис статті: Світличний, О. (2023). Кримінологічна характеристика особи розбещувача неповнолітнього. *Law. State. Technology*, 2, 43–49, doi: 10.32782/LST/2023-2-7

**КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ
РОЗБЕЩУВАЧА НЕПОВНОЛІТНЬОГО**

У статті досліджуються кримінологічні характеристики особи розбещувача неповнолітніх, позначені кримінологічні маркери виокремлення цієї категорії сексуальних злочинців з метою підвищення ефективності протидії розбещенню неповнолітніми кримінологічними засобами. Розбещення неповнолітніх є досить розповсюдженою злочинною проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. За статистичними даними серед відповідної групи злочинів його доля складала відповідно: в 2010 р. – 207 (15.4%) розбещення з зареєстрованих 1348 злочинів, а в 2020 – 195 (26.9%) з 725 зареєстрованих злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. Автор поділяє кримінологічні ознаки особи розбещувача неповнолітніх на : а) соціально-демографічні; б) кримінально-правові; в) соціальні ролі і статус; г) морально-психологічні характеристики. Поширення педофільних і розпусних дій найхарактерніша для осіб віком 41–62 років, що зумовлено зниженням статевих можливостей і, відповідно, утрудненням традиційних статевих контактів. Окрім того, певний вплив спричиняють інволюційні зміни у центральній нервовій системі та зниження морально-етичних установок. Класифікація психічних розладів МКБ-10 та DSW-IV відносить педофілію до сексуального розладу статевого вдоволення до дітей зазвичай передпубертатного або раннього пубертатного віку. Канадський психіатричний інститут Кларка дотримується трьохступневої градації цього розладу: 1) педофілія – статей потяг допубертатних дітей; 2) гебефілія – статей потяг до підлітків (дівчат та юнаків) віком від 12 до 14 років; 3) ефебофілія – статей потяг до дівчат та юнаків віком з 14 років. Відтак, особа розбещувача неповнолітнього з точки зору типових кримінологічних характеристик в загальному вимірі виглядає як дорослий чоловік віком здебільшого 42–61 років, маючий стійкі девіації щодо вікових параметрів сексуальних партнерів (статевий потяг до неповнолітніх), егоцентричний, зловживаючий алкоголем, сімейний, вирізняється боягузливістю і похливістю, з підвищеною жалістю до себе, який одноосібно вчинює фізичні або психічні непристойні статеві дії щодо осіб, які не досягли віку шістнадцяти років.

Ключові слова: правопорушення, злочин, розбещення, розпутні дії, неповнолітній, особа правопорушника, кримінологічна характеристика.

Oleksii SVITLYCHNYI

Candidate of Law, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Public Law, Dnipro University of Technology, Dmytro Yavornytskyi ave., 19, Dnipro, Ukraine, 49005

ORCID: 0000-0002-9024-1478

DOI: 10.32782/LST/2023-2-7

To cite this article: Svitlychnyi, O. (2023). Kryminolohichna kharakterystyka osoby rozbeshchuvacha nepovnoolitnoho [Criminological characteristics of the person of a minor who corrupts a minor]. *Law. State. Technology*, 2, 43–49, doi: 10.32782/LST/2023-2-7

**CRIMINOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE PERSON OF A MINOR
WHO CORRUPTS A MINOR**

The article examines the criminological characteristics of the person who corrupts minors, identifies the criminological markers for distinguishing this category of sex offenders in order to increase the effectiveness of countering the corruption of minors by criminological means. The corruption of minors is a widespread crime against sexual freedom and sexual integrity of a person. According to statistical data, among the corresponding group of crimes, its fate was as follows: in 2010 – 207 (15.4%) rape out of 1,348 registered crimes, and in 2020 – 195 (26.9%) out of 725 registered crimes against sexual freedom and sexual integrity of a person. The author shares the criminological characteristics of the person of the corrupter of minors on: a) socio-demographic; b) criminal

law; c) social roles and status; d) moral and psychological characteristics. The prevalence of pedophile and lewd acts is most characteristic for persons aged 41–62 years, which is due to a decrease in sexual opportunities and, accordingly, the difficulty of traditional sexual contacts. In addition, involuntal changes in the central nervous system and a decrease in moral and ethical attitudes cause a certain impact. The ICD-10 and DSM-IV classification of mental disorders refers to pedophilia as a sexual disorder of sexual preference for children usually of pre-pubertal or early pubertal age. The Canadian Clark Psychiatric Institute adheres to a three-step gradation of this disorder: 1) pedophilia – sexual attraction of pre-pubescent children; 2) hebephilia – sexual attraction to teenagers (girls and boys) aged 12 to 14; 3) ephebophilia – sexual attraction to girls and boys aged 14 and over. Therefore, from the point of view of typical criminological characteristics, the person of a minor offender generally looks like an adult man, mostly 42-61 years old, with persistent deviations in relation to the age parameters of sexual partners (sexual attraction to minors), self-centered, alcoholic, family-oriented, characterized by cowardice and cowardice, with increased self-pity, who alone commits physical or mental indecent sexual acts against persons who have not reached the age of sixteen.

Key words: offense, crime, depravity, lewd actions, minor, person of the offender, criminological characteristics.

Актуальність проблеми. У сучасному українському суспільстві кожна особа має право на захист своїх прав і свобод, а, особливо, неповнолітня або психічно та фізично нерозвинута особа, аби не допускати будь-якого примусу у сфері статевого спілкування. Сексуальне або сексуалізоване насильство щодо неповнолітніх, сексуальна експлуатація та погроза насильства є супутники будь-якої війни. Насильство може бути одним із видів тортур, способом домінувати для озброєних людей. Насильство є в побуті, армії, з боку окупантів, на окупованих територіях, у полоні. Кількість випадків зростає від безкарності. На деяких окупованих територіях, наприклад, немає навіть квазіполіції та жодних представників влади, люди перебувають у змінній свідомості, є великий рівень напруги, фаталізм.

Стан дослідження. Кримінально-правові та кримінологічні аспекти особи сексуального злочинця вивчали такі вітчизняні вчені, як: Ю.В. Александров, М.І. Бажанов, В.І. Борисов, Л.П. Брич, О.М. Джу́жа, Л.В. Дорош, О.О. Дудоров, О.Г. Кальман, Л.Г. Козлюк, С.С. Косенко, Т.Д. Лисько, Я.В. Мачужак, Л.І. Мороз, В.О. Навроцький, М.І. Хавронюк, П.В. Хряпінський, С.В. Чмут, А.П. Шеремет та ін. Незважаючи на важливість одержаних теоретичних та прикладних результатів, зокрема поняття «сексуального злочинця», залишилось недостатньо дослідженими деякі його кримінологічні характеристики, потребує осучаснення дослідження з огляду на військову агресію РФ проти України.

Метою цієї статті є проведення сучасного комплексного дослідження кримінологічної характеристики особи розбещувача неповнолітніх, виробити певні кримінологічні маркери виокремлення цієї категорії сексуальних злочинців з метою підвищення ефективності протидії розбещенню неповнолітніх кримінологічними засобами.

Виклад основного матеріалу. З прийняттям Закону України від 14 березня 2018 р. «Про

внесення змін до Кримінального кодексу України щодо захисту дітей від сексуальних зловживань та сексуальної експлуатації» протидія статевим злочинам проти дітей набула особливої актуальності та гостроти. Зокрема, в новій редакції викладено ст. 156 КК «Розбещення неповнолітніх» у двох частинах: «1. Вчинення розпусних дій щодо особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку, караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк. 2. Ті самі дії, вчинені щодо малолітньої особи або вчинені членами сім'ї чи близькими родичами, особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого або піклування про нього, караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого» (Закон України, 2018). Особливо відповідальне ставлення держави і суспільства спостерігається до захисту статевої недоторканості особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку або через суб'єктивні чи об'єктивні чинники не володіє статевою свободою. До того ж протидія сексуальному насильству має здійснюватися комплексно і не обмежуватися лише кримінально-правовими заходами. Отже, з'ясування кримінологічної характеристики зазначеної категорії злочинців й, зокрема тих, які вчиняються з мотивів задоволення статевої пристрасті, є важливим методологічним підґрунтям для розроблення ефективних заходів їх запобігання (Баганець, 2021).

Розбещення неповнолітніх є досить розповсюдженим злочином проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Так, за статистичними даними серед відповідної групи злочинів його доля складала відповідно: у 2010 р. – 207 (15.4%) розбещення з зареєстрованих 1348 злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи; 2011р. – 272 (20.2%) з 1348; 2012 – 294 (23.8%) з 1234; 2013 – 252 (22.2%) з 1126; 2014 – 209 (23.2%)

з 897; 2015 – 233 (29.5%) з 788; 2016 – 272 (30.7%) з 887; 2017 – 285 (33.6%) з 849; 2018 – 274 (33.4%) з 821; 2019 – 250 (33.3%) з 750; 2020 – 195 (26.9%) з 725 злочинів (В'юник та ін., 2020, с. 109–111). Як бачимо із вищевикладеної статистичної звітності розбещення неповнолітніх останні роки опанувало другу сходинку після згвалтування з зареєстрованих злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи в Україні та має негативну тенденцію до зростання (Офіційний сайт Генеральної прокуратури України, 2021).

О.М. Джужа підкреслюючи актуальність боротьби із сексуальними злочинами звертає увагу на її беззаперечність, адже: 1) сексуальні злочини викликають у потерпілих найтяжчі спогади, глибокі душевні травми, що можуть привести до самогубства чи небезпечних соматичних або психічних захворювань; 2) моральна шкода є особливо значною, якщо потерпілими стають діти або неповнолітні; 3) за сексуальними мотивами вчиняється значна кількість убивств, заподіяння тілесних ушкоджень; 4) сексуальні мотиви можуть стимулювати до вчинення навіть корисливих злочинів (крадіжок, розбоїв, вимагання тощо), оскільки отримані таким чином додаткові засоби дозволяють сподіватися на успіх у стосунках із жінками; 5) сексуальна злочинність має підвищену латентність; 6) структура і характер сексуальних злочинів значною мірою пов'язані із зовнішніми соціальними умовами (Джужа, 2009, с. 8).

Особі сексуального злочинця притаманна система ознак, властивостей, якостей, що визначають її як людину, яка вчинила злочин проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. Будучи різновидністю особи взагалі, особа злочинця має загальні ознаки (стать, вік, фах, освіта, соціальний стан, роль у суспільстві), а також властиві лише особі злочинця специфічні ознаки, які визначають і виражають характер і ступінь її суспільної небезпеки. Вітчизняні кримінологи поділяють названі ознаки на такі основні групи: а) соціально-демографічні; б) кримінально-правові; в) соціальні ролі і статус; г) морально-психологічні характеристики.

Соціально-демографічні ознаки особи злочинця включають стать, вік, освіту, місце народження і проживання, громадянство та інші відомості демографічного характеру. Ці ознаки властиві будь-якій особі і самі по собі не мають кримінологічного значення. Але у статистичній звітності стосовно осіб, які вчинили злочини, соціально-демографічні ознаки дають важливу інформацію, без якої неможлива повна кримінологічна характеристика особи злочинців. Так,

враховуючи таку ознаку, як стать, ми можемо стверджувати, що злочинність чоловіків абсолютно переважає жіночу, особливо при скоєнні тяжких сексуальних злочинів. Принагідно відзначимо абсолютне домінування чоловіків, – серед 219 засуджених: 216 чоловіків (98,6%) та 3 жінки (1,4%). Жінки практично не вчиняють цей злочин, зазвичай з морально-етичних цінностей. Виконання функції материнства, постійне виховання дітей і підлітків, особливості фізіологічних, біологічних, психофізичних та інших якостей жінок, їх провідна роль у сімейних відносинах, безумовно, блокує основні детермінанти злочинної сексуальної поведінки проти малолітніх та неповнолітніх осіб (Чмут, Хряпінський, 2011, с. 90).

На особу розбещувача неповнолітніх певною мірою впливає зміст розпусних дій з об'єктивної сторони. Фізичні, а тим більше психічні (інтелектуальні) розпусні дії потребують неабиякого «життєвого сексуального досвіду», знань дитячої та підліткової психології, вміння використовувати прямотіністність, відкритість та довірливість малих дітей та підлітків до дорослих осіб тощо. Діти дуже цінують увагу до них з боку дорослої людини, оскільки бачать у ній, насамперед, позитивний приклад для копіювання. Й, менш за усе вони припускаються негативних проявів вірогідного відношення дорослого щодо них. Прикладами вмілого використання дитячої психології з сексуальною метою, як правило, оманною затягнути дитину до свого помешкання або у інше безлюдне місце, є велика кількість кримінальних справ про розбещення неповнолітніх. Все це разом засвідчує, що особа, яка не досягла повноліття, не має певних знань дитячої та підліткової психології, життєвого досвіду та практичних навичок вводити їх в оману або застосовувати примус щодо дійсних цілей спілкування з ними. За нашими спостереженнями вік злочинця, що засуджувався за вчинення злочину, передбаченого ст. 156 КК, більш зрілий, ніж за вчинення насильницьких статевих злочинів, таких як згвалтування (ст. 152 КК) або сексуальне насильство (ст. 153 КК). Найбільша частина засуджених за розбещення неповнолітніх вчинила цей злочин у віці 52–61 років (38.6%), у віці 42–51 років (18.9%), у віці 32–41 років (12.4%). У насильницьких статевих злочинах (ст. 152 – 154 КК) за даними дослідників, віковий критерій сексуальних злочинців значно молодший і припадає на так званий юнацький і молодий вік з 14 до 21 років (41.3%) та з 22–31 років (25.1%) (Брич, 2010, с. 54–55).

Щодо криміногенної сексуальної активності за віковими особливостями близькі думки висловлює С.В. Якимова. Так, вона вказує, що загалом переважна більшість насильницьких

злочинів, учинених з мотивів задоволення статевої пристрасті, вчиняється особами від 14 до 25 років (55–60%), із них переважна частина – повнолітніми особами. Цю особливість можна пояснити порівняно вищою сексуальною активністю зазначеної вікової категорії, а також недостатньою інтеріоризацією морально-етичних установок, віковою імпульсивністю і низьким рівнем самоконтролю. З завершенням формування особистості, темпераменту, соціальної свідомості у особи виявляється потреба в самоствердженні, зокрема у відносинах із представниками протилежної статі. 30% усіх з'валтувань вчиняють неповнолітні від 14 до 17 років, 37% – молоді чоловіки від 18 до 24 років, 19% 25–29-річні. Серед неповнолітніх найвища злочинна сексуальна активність спостерігалася у віці 16–17 років. Натомість поширення педофільних і розпусних дій найхарактерніша для осіб віком 50–65 років, що зумовлено зниженням статевих можливостей і, відповідно, утрудненням традиційних статевих контактів. Окрім того, певний вплив спричиняють інволюційні зміни у центральній нервовій системі та зниження морально-етичних установок (Якимова, 2014, с. 222).

До кримінально-правових характеристик особи відноситься вік, з якого можлива кримінальна відповідальність. За розбещення неповнолітніх за логікою законодавця мають відповідати повнолітні особи, котрі тільки й можуть виступати суб'єктами досліджуваного злочину. До цієї думки приводить тлумачення ч. 2 ст. 156 КК, де обставинами, що кваліфікують розпусні дії щодо особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку, вказані «ті самі дії, вчинені щодо малолітньої особи або батьком, матір'ю, вітчимою, мачухою, опікуном чи піклувальником, особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого або піклування про нього». Йдеться про повнолітніх осіб, на яких за законом покладаються обов'язки щодо виховання потерпілого або піклування про нього. Неможливо уявити у цій якості неповнолітню особу віком від 16 до 18 років. Вирішуючи питання віку особи, яка вчиняє розпусні дії щодо неповнолітньої особи, ми виходимо з того, що воно вимагає виваженого підходу щодо криміналізації «розпусних дій», насамперед, неповнолітніх щодо своїх однолітків. Соціальна відповідальність за нормальний фізичний та психічний розвиток, у тому числі статеve виховання дітей та підлітків має покладатися виключно на дорослих осіб, які повною мірою усвідомлюють шкоду розпусних дій щодо дитини. Відтак, редакція ч. 1 ст. 156 КК входить у протиріччя як зі здоровим глуздом, так і міжнародно-правовими рекомендаціями, які

радять не застосовувати кримінально-правову репресію у статевих відносинах неповнолітніх між собою (Світличний, Хряпінський, 2014, с. 27–28).

Сьогодні в Україні у цілому та в окремих її регіонах запроваджується комплекс організаційний, правових, виховних та інших заходів, спрямованих на убезпечення неповнолітніх від злочинів, пивного алкоголізму, наркотичної залежності тощо. Обмеження вільного пересування неповнолітніх містами після 22 години вечора, заборона на продаж пива та цигарок неповнолітнім та інше, безумовно, сприяють відновленню правопорядку та суттєво знижують віктимність та криміногенність молодіжного середовища. Сучасним вимогам відповідає наша пропозиція щодо підвищення віку потерпілої особи від розбещення неповнолітнього до вісімнадцяти років (Світличний, 2011, с. 207). По-перше, впровадження цієї пропозиції узгодить назву статті 156 КК з диспозицією ч. 1 цієї норми, по-друге, норми вітчизняного КК будуть узгоджуватися із положеннями міжнародних конвенцій, що ратифіковані Верховною Радою України; по-третє, кримінально-правовою охороною буде охоплена різноманітна сфера статевої недоторканності неповнолітніх, й останнє, в четверте, нормальне статеve становлення особи у період неповноліття буде закладати високі ідеали родинних цінностей та сприяти гармонійному розвитку нового покоління громадян України.

Повторність може розглядатися як друга кримінально-правова характеристика особи щодо розпусних дій. Повторністю кримінальних правопорушень визнається вчинення двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини цього Кодексу (ч. 1 ст. 32 КК). Повторність розбещення неповнолітніх зустрічається досить рідко. Так, з 195 зареєстрованих випадків розбещення в 2020 р. тільки 8 (4.1%) були вчинені після злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи, на противагу значній повторності, скажімо, таких насильницьких статевих злочинів як з'валтування (ст. 152 КК) або сексуальне насильство (ст. 153 КК), серед 468 злочинів в 2020 р. повторно було вчинено 119 злочинів (25.4%).

Ще одна кримінологічна характеристика особи сексуального розбещення проявляється в одноосібному, здебільшого, вчиненні цього злочину. Насильницькі злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи значною мірою характеризуються вчиненням у співучасті групою осіб. Так, за статистичними даними в 2019 р. з 352 випадків зареєстрова-

ного зґвалтування – 23 (6.5%) були вчиненні групою осіб, а 150 зареєстрованих розбещення неповнолітніх тільки 4 (2.6%) вчиненні групою осіб (Офіційний сайт Генеральної прокуратури України, 2020). За даними Департаменту інформаційного аналізу МВС України, в 2013 році 50,3% (381 осіб) – це сексуальні злочинці, які вчинили зґвалтування (для порівняння: 29,2% (221 особа) – насильницьке задоволення статевої пристрасті в неприродний спосіб, 14,1% (107 злочинів) – розбещення неповнолітніх, 6,5% (49 злочинів) – статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості) (Експрес-інформація про стан злочинності на території України, 2013). Отже, можемо констатувати, що переважно т. з. “сексуальний” злочинець представлений ґвалтівниками. До найпоширеніших морально-психологічних якостей можна зарахувати: 1) брутальність, що найчастіше переходить у жорстокість, цинізм, відсутність почуття сорому, неповага і споживче ставлення до навколишніх, егоїзм; 2) крайній примітивізм у поглядах на статеві взаємини, що зводить їх до фізіологічного акту; 3) погляд на жінку, як на нижчу істоту, яка покликана служити чоловіку знаряддям сексуальної насолоди; 4) відсутність жалю до жінки, небажання і невміння співчувати їй; 5) розгнужданість, що не визнає жодних перешкод на шляху до задоволення сексуального потягу, останнє окремі ґвалтівники розглядають як елемент «ультрасучасності».

Звертаючись до психологічних характеристик розбещувача неповнолітніх обов’язково слід вказати на відхилення (девіації) щодо вікових параметрів сексуальних партнерів (відхилення за віком). У кримінологічних дослідженнях під девіантною розуміють поведінку, що не відповідає заданим суспільством нормам і типам поведінки (Герасимів, 2009, с. 123), тобто порушення будь-яких соціальних норм. Відхилення (девіація) у свідомості та поведінці людей, як правило, визріває поетапно. Первинна девіація існує, коли на окремі поведінкові відхилення, оточуючі не звертають уваги, а порушник не вважає себе таким (наприклад, вживання спиртних напоїв з випадковими людьми, що призводить до порушення суспільної моралі). Вторинна девіація існує тоді, коли навколишньою соціальною групою або офіційними організаціями людина відкрито визнається порушником норм моралі чи права. Це завжди пов’язується

з негативною реакцією на її дії. З огляду на специфіку цього дослідження, окремого розгляду потребують специфічні ознаки, що стосуються сексуальних девіацій. Педофілія як різновид сексуальної девіації є сексуальним психічним розладом, що проявляється у потязі сексуальних дій із дітьми. Сучасна класифікація психічних розладів МКБ-10 та DSW-IV відносить педофілію до сексуального розладу статевого вродобання до дітей зазвичай передпубертатного або раннього пубертатного віку. Канадський психіатричний інститут Кларка, що є провідним світовим центром з дослідження дитячої сексуальності, дотримується наступної трьохступневої градації досліджуваного психічного розладу: 1) педофілія – статей потяг допубертатних дітей; 2) гебефілія – статей потяг до підлітків (дівчат та юнаків) віком від 12 до 14 років; 3) ефебофілія – статей потяг до дівчат та юнаків віком з 14 років (Діденко, Козлова, 2009, с. 75–76). Особи, що страждають педофілією зазвичай, вчиняють свої розпусні дії поодиночі, вирізняються боягузливістю і полохливістю, з підвищеною жалістю до себе, найчастіше це залежні люди, які не можуть контролювати своє сексуальне бажання, які відчувають страх перед спілкуванням з дорослими статевими партнерами, не здатні стримувати свої імпульси. Злочинці, які вчиняють розпусні події щодо родичів, які не досягли 16 років, в більшості випадків характеризуються запальністю, агресивністю, грубістю, злісністю, зловживанням алкоголем, є деспотами та тиранами у своїй сім’ї. Результати дослідження якостей особистості надають можливість віднести винного до певного типу, що дозволить спрогнозувати вірогідність здійснення ним суспільно-небезпечного діяння в майбутньому, а також вжити необхідних заходів щодо попередження цих сексуальних злочинів.

Висновки дослідження. Особа розбещувача неповнолітнього з точки зору типових кримінологічних характеристик в загальному вимірі виглядає як дорослий чоловік віком здебільшого 42 – 61 років, маючий стійкі девіації щодо вікових параметрів сексуальних партнерів (статевий потяг до неповнолітніх), егоцентричний, зловживаючий алкоголем, сімейний, вирізняється боягузливістю і полохливістю, з підвищеною жалістю до себе, який одноосібно вчинює фізичні або психічні непристойні статеві дії щодо осіб, які не досягли віку шістнадцяти років.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо захисту дітей від сексуальних зловживань та сексуальної експлуатації» від 14 березня 2018 р. *Інформаційний сервер Верховної Ради України*. Текст. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2334-19#Text> (дата звернення 10.05.2023).

2. Баганець О. Загальний стан злочинності та протидії їй на території України за 2020 рік (у порівнянні зі статистичними даними за 2013–2019 роки). URL: <https://naspravdi.today/uk/2021/04/02/zahalnyy-stand-zlochynnosti/> (дата звернення 15.06.2023).
3. В'юнник М. В. Кримінально-правове регулювання в Україні: реалії та перспективи (аналітичні матеріали) / М. В. В'юнник, М. В. Карчевський, О. Д. Арланова ; упоряд. Ю. В. Баулін ; Коміс. з питань прав. реформи, Робоча група з розвитку кримін. права. Харків : Право, 2020. 212 с.
4. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. Таблиця. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=114140&libid=100820&c=edit&_c=fo (дата звернення 16.06.2023).
5. Джужа О. М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством : монографія. К. : Атіка, 2009. 240 с.
6. Чмут С. В., Хряпінський П. В. Кримінальна відповідальність за статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості : монографія. Запоріжжя : Альянс – ЗНУ, 2011. 184 с.
7. Брич Л. П. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи за законодавством України : монографія. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2010. 83 с.
8. Якимова С. В. Кримінологічний портрет особистості насильницького злочинця, який учиняє насильницькі злочини з мотивів задоволення статевої пристрасті. *Вестник Национального университета «Львовская политехника». Юридические науки*. 2014. №810. С. 220–225. Текст. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2014_810_38 (дата звернення 16.06.2023).
9. Світличний О. О., Хряпінський П. В. Кримінальна відповідальність за розбещення неповнолітніх : монографія. Дніпропетровськ : Вид-во НГУ, 2014. 265 с.
10. Світличний О.О. Криміналізація розбещення неповнолітніх. *Вісник Запорізького національного університету* : збірник наукових праць. *Юридичні науки*. Запоріжжя : ЗНУ. 2011. № 3. С. 202–208.
11. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. Таблиця. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113897&libid=100820&c=edit&_c=fo (дата звернення 16.06.2023).
12. Експрес-інформація про стан злочинності на території України. Київ : ДІАЗ МВС України. 2013. 123 с.
13. Герасимів Т. З. Девіантна поведінка особистості: філософсько-правовий вимір : монографія / Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛДУВС, 2009. 523 с.
14. Діденко С. В., Козлова О. С. Психологія сексуальності : монографія. Київ : Видавничий дім Альма-матер, 2009 . 304 с.

REFERENCES:

1. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Kryminalnogo kodeksu Ukrainy shchodo zakhystu ditei vid seksualnykh zlovzhyvan ta seksualnoi ekspluatatsii» vid 14 bereznia 2018 r. [Law of Ukraine "On Amendments to the Criminal Code of Ukraine on the Protection of Children from Sexual Abuse and Sexual Exploitation" dated March 14, 2018]. Informatsiinyi server Verkhovnoi Rady Ukrainy. Tekst. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2334-19#Text> (data zvernennia 10.05.2023).
2. Bahanets O. (2020). Zahalnyi stan zlochynnosti ta protydyi yii na terytorii Ukrainy za 2020 rik (u porivnianni zi statystychnymy danymy za 2013–2019 roky) [The general state of crime and counteraction to it in the territory of Ukraine for 2020 (compared with statistical data for 2013-2019)]. URL: <https://naspravdi.today/uk/2021/04/02/zahalnyy-stand-zlochynnosti/> (data zvernennia 15.06.2023).
3. V'iunyk M. V. (2020). Kryminalno-pravove rehuliuвання v Ukraini: realii ta perspektyvy (analitichni materialy) [Criminal law regulation in Ukraine: realities and perspectives (analytical materials)] / M. V. V'iunyk, M. V. Karchevskiyi, O. D. Arlanova ; uporiad. Yu. V. Baulin ; Komis. z pytan prav. reformy, Robocha hrupa z rozvytku krymin. prava. Kharkiv : Pravo. 212
4. Ofitsiinyi sait Heneralnoi prokuratury Ukrainy [Official website of the General Prosecutor's Office of Ukraine]. Tablytsia. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=114140&libid=100820&c=edit&_c=fo (data zvernennia 16.06.2023).
5. Dzhuzha O. M. (2009). Zapobihannia zlochynam, pov'iazanyim iz seksualnym nasylstvom : monohrafiia [Preventing Sexually Violent Crimes : A Monograph]. K. : Atika. 240 s.
6. Chmut S. V., Khriapinskyi P. V. (2011). Kryminalna vidpovidalnist za statevi znosyny z osoboio, yaka ne dosiahla statevoi zrilosti: monohrafiia [Criminal responsibility for sexual relations with a person who has not reached sexual maturity: monograph]. Zaporizhzhia : Alians – ZNU. 184 s.
7. Brych L. P. (2010). Zlochyny proty statevoi svobody ta statevoi nedotorkannosti osoby za zakonodavstvom Ukrainy : monohrafiia [Crimes against sexual freedom and sexual integrity of a person under the legislation of Ukraine: monograph]. Lviv : Lviv. derzh. un-t vnutr. sprav, 2010. 83 s.
8. Yakymova S. V. (2014). Kryminolohichniy portret osobystosti nasylnytskoho zlochynstia, yakyi uchyniaie nasylnytski zlochyny z motyviv zadovolennia statevoi prystrasti [Criminological portrait of the personality of

a violent criminal who commits violent crimes for sexual pleasure]. *Vestnyk Natsyonalnoho unyversyteta «Lvovskaia polytekhnika Yurydycheskye nauky*. 2014. № 810. S. 220–225. Tekst. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2014_810_38 (data zvernennia 16.06.2023).

9. Svitlychnyi O. O., Khriapynskyi P. V. (2014). *Kryminalna vidpovidalnist za rozbeshchennia nepovnitnikh : monohrafiia* [Criminal liability for corruption of minors : monograph]. Dnipropetrovsk : Vyd-vo NHU, 2014. 265 s.

10. Svitlychnyi O. O. (2011). *Kryminalizatsiia rozbeshchennia nepovnitnikh* [Criminalization of the corruption of minors]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu : zbirnyk naukovykh prats. Yurydychni nauky. Zaporizhzhia : ZNU*. 2011. № 3. S. 202–208.

11. Ofitsiinyi sait Heneralnoi prokuratury Ukrainy [Official website of the General Prosecutor's Office of Ukraine]. Tablytsia. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113897&libid=100820&c=edit&_c=fo (data zvernennia 16.06.2023).

12. *Ekspres-informatsiia pro stan zlochynnosti na terytorii Ukrainy* [Express information on the state of crime in the territory of Ukraine]. Kyiv : DIAZ MVS Ukrainy. 2013. 123 s.

13. Herasymiv T. Z. (2009). *Deviantna povedinka osobystosti: filosofsko-pravovyi vymir: monohrafiia* [Deviant personality behavior: philosophical and legal dimension : monograph]. Lviv. derzh. un-t vnutr. sprav. Lviv : LDUVS, 2009. 523 s.

14. Didenko S. V., Kozlova O. S. (2009). *Psykholohiia seksualnosti : monohrafiia* [Psychology of sexuality: a monograph]. Kyiv : Vydavnychiy dim Alma-mater, 2009 . 304 s.